

לכתב שמו

על קרבן

הרב נסים קרליץ

א. קרבן קורבן

בס"ד חשון תש"ע

פסק הלכה

בגדרי חומר איסור חליכה לערכאות

באנו לחזק בדק הבית ולחונק ולהזהיר ולהודיע דברים פשוטים וידועים, כי פניה לערכאות היא מהאיסורים החמורים בתורה, והעובר על איסור זה הרי הוא כמרים יד בתורת משה. ובכלל זה:

- א. אסור לתבוע בערכאות אלא אם ניתן לכך היתר בכתב מבית דין קבוע וחשוב.
- ב. בכלל ערכאות הוא גם ערכאות עבודה וכיו"ב, וכן ממונים שיש להם סמכות שיפוט לפי דיניהם (כגון המפקח על בתים משותפים).
- ג. בכלל האיסור כל המסייעים למי שמרים יד בתורת משה, בסתר ובגלוי, והעובר על האיסור הרי הוא בכלל אשר לא יקים את דברי התורה הזאת.
- ד. פניה לבית משפט בענינים עירוניים כגון תביעות משפטיות בעיני בנייה, הקצאת שטחים וכדו', גם כאשר התביעה היא כנגד עירייה שאינה מוכנה לדון בדין תורה, באם התביעה עשויה לגרום נזק לאדם אחר ואותו אדם מבקש לדון בדין תורה, יש לברר עמו בבית דין קבוע, ובית הדין יחליט בכל מקרה לגופו אם מותר לפנות לערכאות.

ובאנו על החתום

שמואל הלוי ואזנר

ש. י. נסים קרליץ

הנני מצטרף להג"ל יוסף שלוי אלישיב

א. קרבן קורבן - חשון תש"ע
 ב. חשון אל י"ד ס"ד (תקנ"ה)
 ג. ח"ט ע"ג (תש"ע) קרבן קורבן
 ד. ח"ט ע"ג - קרבן קורבן
 ה. ח"ט ע"ג - קרבן קורבן
 ו. ח"ט ע"ג - (תש"ע)

ז. חשון י"ד ס"ד

ותלמידיהם חשיבי כאנוסים וכחיתוק שנשבה [לעיל הובא לשון הרמב"ם], ומינוק שנשבה מצד קרבן וכו', ומנווין אנו להחיותו ואף לחלל עליו השבח בשביל הכלתו, ובהגהות מיימוניות [פ"ו מהלכות דעות] כתב דאין רשאין לשנאתו אלא לאחר שאינו מקבל מוכחה, ובסוף ספר אהבת חסד כתב בשם הגר"י מוולין דמורה לאהוב את הרשעים מה"ט, והביא כן מתשובת מהר"ם לובלין כי אללנו הוא קודם מוכחה שאין אנו יודעין להוכיח, ודיינין להו כאנוסין, ולכן אי אפשר לנו לדון צוה לפטור מן היצום, וכן לענין שאר הלכות, עכ"ל.

ח. ח"ט ע"ג - קרבן קורבן

ולפי"ז אין ראיה ממנה שהפוסקים לא דיברו כלל ממש"כ בחזו"א, כיון שבזמנם לא היה מצב כזה אלא כל אדם שלא נהג בכל מלוות ומנהגי המורה לא היה נחשב כיהודי.

ט. ח"ט ע"ג - קרבן קורבן

א"י: סיפר רבינו שליט"א שבזמן מלחמת העולם הראשונה שהישיבות הקדושות וה"חפץ חיים" היו בגלות רוסיה, נשלח אביו זצוק"ל אל מרן החפץ חיים זצוק"ל לשאול את פיו איזו שאלה בענין קבורת מתים שהיתה תלויה במנהג, וענה החפץ חיים "הרי אתה עתיד להיות רב ולכן אגיד לך, שבכל שאלה יש לבדוק לענין מה זה נוגע, כרת, לאו, איסור דאורייתא, או דרבנן או רק מנהג, וכאן השאלה היא היאך המנהג, איך שיעשו יהיה טוב, עכת"ד. וביאר רבינו שליט"א שאף שמנהג ישראל תורה היא, היינו דוקא כאשר יש מנהג קבוע ולכן כך צריכים לנהוג, אבל כאשר יש שנוהגים כך ויש שנוהגים אחרת, ואצלו אין מנהג או שלא ידוע המנהג, אזי כיצד שהרב קובע כך יהיה המנהג. (ג).

י. ח"ט ע"ג - קרבן קורבן

ז. בבעל תשובה שהוריו אינם שומרים תו"מ, אין שייך מסורת אבותיהם, אלא נוהג על פי רבו, אמנם לפעמים יש כגון סב שומר תורה וכיוצ"ב שזיקתם ליהדות בא על ידו, בזה שייך קצת שינהגו כמותו.

א) ח"ה ע"ג - פ"ג תע"ק אג"ה (התע"ק)

א. יהודי שגדל ונמחנך בין הגויים ולא יודע מדת ישראל כלל, דינו כמינוק שנשבה.
ואף אם ידע ושמע שהוא יהודי ושישנם יהודים שמאמינים שיש צורא לעולם והוא נמנע
לנו תורתו ומחוייבים לנו לקיימה, מ"מ כל זמן שאינו מאמין בזה ורוצה לנהוג
כיהודים שאינם שומרים תורה ומצוות, הרי הוא כאנוס שהרי אין הוא יודע האמת,
ועלינו לקרצו וללמדו. ואמנם אם השתדלו עמו כשיעור עפ"י קביעת דיני הדור ועדיין
עומד במרדו י"ל שהוא מזיד כמבואר בחזו"א.

ב. ולכן יהודים אלו כגון אלו שהתגוררו ברוסיה וכיוצ"ב שלא לימדו אותם ממורת
ישראל, דינם כמינוקות שנישבו, אף שהם יודעים שהם יהודים ושישנם יהודים
שומרי תורה ומצוות.

ג. ולא רק יהודים שגדלו ברוסיה וכיוצ"ב, אלא אף בארצנו הקד' בזמנינו שרבים מבני
עמנו מתחנכים לכפירה ולחיות חיי הפקר והוללות ולא חונכו בדת משה
וישראל, דינם כמינוקות שנשבו, ואף שהם יודעים שהינם יהודים ושישנם יהודים ששומרים
תורה ומצוות וכנ"ל, ומצוה לקרצם, וחייבים לחלל עליהם את השבת במקום פיקוח נפש.

ד. אך פורקי עול שיודעים שתורתנו תורת אמת והתורה מחייבת כל יהודי לקיים את
כל מצוותיה, ויודעים את זה או משום שנמחנך בדרכי התורה ופירש, או שכן
נהגו אבותיהם ואבות אבותיהם, רק הם נהרגו ונמחנכו לחיי הפקר, יש לחוש שדינם
כמומרים, שאין הם כאנוסים אלא מזידיים אחר שבשאלו נפש עוזרים על תורת ה', שמצוה
לשנאותם, ושמותם להלוותם בריבית ושיינם יין נסך ושארין מחללים עליהם את השבת, וזוה
יש לדון על כל אחד ואחד בפני עצמו, כמבואר בחזו"א לעיל, אך כבר הורה מרן החזו"א
שאין דין מורידין נוהג בזמנינו.

ה. אדם שהוא ספק אם דינו כמינוק שנשבה או מומר, או אדם שחסר לו בחינוך היהדות
כראוי ולא נודע לן מה דינו, יש להחמיר שאין דינו כמומר, ולכן אסור לשונאו
ואסור להלוות לו בריבית, ומחללים עליו את השבת, אך לא להקל כגון לפוטרו מן החליטה,
ומצוה להחזירם בעצמות אהבה ולהעמידם בקרן אורה במה שידינו מגעת, וכלשון החזו"א.

א) ח"ה ע"ג - ד"ח תע"ק אג"ה (התע"ק)

רב המשיב לשואליו דרך הטלפון

בגמ' מס' נדה [מ"ב ע"ב] איתא, ההוא דאתא לקמיה דרבא אמר ליה מהו
לממהל בשבתא, אמר ליה שפיר דמי, בתר דנפק אמר רבא סלקא דעתך
דההוא גברא לא ידע דשרי לממהל בשבתא, אזל בתריה, אמר ליה, אימא לי
איזי גופא דעובדא היכי הוה אמר ליה שמעית ולד דצויין אפניא דמעלי שבתא
ולא אתיליד עד שבתא, אמר ליה האי הוציא ראשו חוץ לפרוזדור הוא והוי
מילה שלא בזמנה ואין מחללין עליה את השבת, עיי"ש.

חזינן שהיה אפשר לטעות כששומע את הדברים בלי לחקור, ומוטל על
הנשאל להתבונן היטב בשאלת השואל כדי לירד לידע כונת השאלה.
והנה בזמנינו שנתחדשה אפשרות לשאול שאלות ע"י טלפון וכדו', מ"מ כיון
שאין השואל בא לפני הרב אין באפשרותו לעמוד היטב על דברי השאלה,
ולכן יש להמנע ככל האפשר מלשאל ולענות דרך הטלפון. וכן מבואר מהגמ'
הנ"ל דלפעמים המורה צריך להחזיר השואל לברר פרטים, והרבה פעמים
בטלפון אינו יודע מי השואל, וק"ו שדברים שצריכים ראיית העין שלא יתכן
לפסוק דרך הטלפון.

ועכ"פ באופן שאי אפשר, צריך לברר היטב צדדי הענין ולחקור היטב בכדי
לענות. ואינו דומה למאי דנהוג מימות עולם לשאול בכתב, דבדרך כלל
השואל מפרט צדדי השאלה. ואה"נ במקום שלא פירט מצוי הרבה בתשובות
הפוסקים לענות על כל אפשרויות של אופני השאלה.